

Đ. Không hợp thời là khi nào mình không chịu cạnh tranh. Nói về sự hợp thời thì Phật-giáo có thừa hơn các tôn-giáo khác. Giáo-lý còn phải hợp thời-cơ thay, hướng hồ là cách thức tổ-chức Giáo-hội Tăng-già.

11. **V.** Thế thì đạo Phật cũng đồng với thuyết tiến-hoá ?

Đ. Chẳng những đồng mà còn tiến-hoá hơn hết. Về mặt tinh-thần người tu hành từ chỗ ngu đến chỗ trí, từ chỗ tối-tăm đến chỗ sáng-suốt, từ chỗ mê-làm đến chỗ giác-ngộ v.v... đều do năng-lực tiến-hoá không ngừng, cho đến khi đạt mục-dịch hoàn toàn giải thoát mới thôi.

Chẳng những tự mình rán sức tiến-hoá, mà cũng rán sức làm cho đời càng tiến-hoá hơn nữa. (Tự-giác, giác-tha, giác-hạnh, viên-mãn).

12. **V.** Thế sao có nhiều người tu Phật không theo lời nói ấy đề mà tiến-hoá, lại bày những điều mê-tin làm chi, chẳng những mâu-thuẫn với Giáo-lý nhà Phật, mà lại làm cho các nhà trí-thức ưu thời mẫn thế lấy làm ái-ngại, nhiều khi còn lên án là khác ?

Đ. Cái đó có nhiều nguyên-nhân không thể nói hết được. Những hình-thức chậm tiến ấy, lần lần sẽ bị luật tiến-hoá đào thải.

13. **V.** Nền-tảng của Giáo-hội là Tam-tụ Lục-hoà, có hợp với trào lưu tiến-hoá chăng ?

Đ. Chẳng những rất hợp với cuộc-diện thế-giới, mà còn giúp cho thế-gian mau tiến tới cõi đại đồng Phật-hoá nữa.

14. **V.** Giáo-hội Tăng-già là gồm hai phái xuất-gia và tại-gia cư-sĩ, vậy xuất-gia có mấy chúng (bực) và tại-gia có mấy chúng ?

Đ. Xuất-gia có năm chúng, tại gia có hai chúng, cộng lại là bảy chúng.

15. **V.** Những chúng ấy gọi là gì ?

Đ. Năm chúng xuất-gia kêu là :

- 1) Tỳ-kheo (sư ông)
- 2) Tỳ-kheo-ni (sư bà)
- 3) Thức-xoa ma-na (sư cô)
- 4) Sa-di (sư bác nam)
- 5) Sa-di-ni (sư bác nữ)

Hai chúng tại-gia kêu là :

- 1) Ưu-bà-tắc (Thiện-nam)
- 2) Ưu-bà-di (Tín-nữ)

Bảy chúng này hoà hợp chung lại, mới lập thành Giáo-hội Tăng-già.

16. **V.** Nếu các nhà sư giữ mãi những hình-thức chia rẽ, nghĩa là không hiến chùa mình cho Giáo-hội, làm thế nào thống-nhất giáo-đồ nhà Phật ?

Đ. Muốn tồn tại thì phải thuận với trào-lưu tiến hoá trên thế-giới. Chẳng những thống-nhất được Phật-giáo trong nước, mà giáo-đồ nhà Phật còn phải rán tiến khỏi ranh giới quốc-gia, đề hợp mặt với Phật-giáo quốc-tế nữa.

17. **V.** Nền-tảng Giáo-hội là Tam-tụ và Lục-hoà, xin ông kể ra cho biết ?

Đ. Tam-tụ là: thứ nhứt dứt các điều ác, thứ nhì làm các điều lành, thứ ba có lòng từ-bi thương xót và tế-độ tất cả chúng sanh. Lục-hoà là: Một là thân hoà đồng trụ (cùng nhau hoà hiệp chung ở). Hai là khẩu hoà vô tranh (không tranh đua cãi lầy). Ba là ý hoà đồng duyệt (tra nhau không trái ý). Bốn là giới hoà đồng tu (đồng cùng nhau tu theo giới luật). Năm là kiến hoà đồng giải (chỗ thấy biết về sự tu học đồng giải rõ với nhau). Sáu là lợi hoà đồng quân (quyền lợi chia nhau đồng đều).

18. **V.** Điều thứ ba của Tam-tụ là có lòng từ-bi thương-xót và tế-độ chúng-sanh. Vậy Giáo-hội có thực-hành lời nói ấy chăng ?

Đ. Ngoài sự hoằng-dương Phật-pháp để giác mê khai ngộ, còn phải thực-hiện chủ-nghĩa từ-bi bác-ái, cứu thế độ nhơn y theo lời Phật đã dạy, chớ không phải nói suông như đạo Phật bấy lâu nay nữa.

19. **V.** Giáo-hội thực-hiện chủ-nghĩa Từ-bi Bác-ái của nhà Phật bằng cách nào ?

Đ. Chúng tôi lập hạnh bố-thí vô-lậu, y như trong Kim-Cang có dạy « vô trụ tướng bố-thí », tưởng không nên thuật ra đây làm chi.

20. **V.** Cái đó thuộc về hạnh tu hành. Còn tôi hỏi đây là có ý nhập vào Giáo-hội để chung lo việc ích lợi cho nhơn sanh, ông cũng nên nói ra cho chúng tôi biết với.

Đ. Để thực hiện chủ-nghĩa Từ-bi, Bác-ái, mỗi chi hội đều có thành lập phòng thuốc Nam phước-thiện. Hiện nay, T. Đ. C. S. P. H. V. N. có trên 170 chi hội, tức là trên 170 phòng thuốc Nam hoạt-động thường xuyên, để hết thuốc cứu độ bệnh nhơn.

21. **V.** Thuốc Nam xưa nay nhiều người chỉ dùng đỡ, bởi vì thuốc không có nhiều, quanh quẩn chỉ vài chục món, làm sao trị nhiều chứng bệnh cho được ?

Đ. Đó là học chưa tới, hoặc không phải thầy chuyên-môn. Hiện nay thuốc Nam có trên ngàn vị, có đủ thang-danh tánh-dược, cũng bắt mạch xem chứng như thuốc Bắc vậy. Sở dĩ thuốc Nam được như vậy, là do vợ chồng ông giáo Thiện và một nhóm người chung lo, đã mở mang ra non ba chục năm nay (1).

22. **V.** Công việc từ-thiện thuộc về xã-hội, thì để cho xã-hội lo lấy. Giáo-hội gánh vác, làm chi cho mệt. Và lại, bố-thí giúp đỡ mà người ta không chịu tu cũng chẳng bổ ích gì ?

Đ. Có đủ ba người là thành một xã-hội, Giáo-hội của chúng tôi thành lập với đại đa số hội viên và thiện-tín, thì còn gì nữa mà không thực hiện công việc cứu trợ lẫn nhau. Nếu còn có cái lòng phân biệt kẻ tu người không, đó là người không học Phật. Người đã tu hành rồi, bỏ cái tâm phân chia bì thứ, nhơn ngã, để lập bằng cái hố chia rẽ đạo và đời. Loài vật còn cứu

(1) Ông Giáo Thiện đã quá vãng, xin nhắc lại để kỷ-niệm.